

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ม. 4-6 เล่ม 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- ออกแบบการเรียนรู้โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดช่วงชั้นเป็นเป้าหมาย
- ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
- ใช้แนวคิด *Backkard Design* ผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
- ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี
- แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมง สะดวกในการใช้
- มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- นำไปพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สารานุกรม

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสาราณราชบุรี เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557
email: info@wpp.co.th

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าที่พลเมือง

วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม. 4-6 เล่ม 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่

ส่วนใดส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เขียน

ดร.พิชญ์ เพชรพัชรกุล ศษ.บ., ศศ.ม., กจ.ค.

บุญรัตน์ รอดดา ศษ.บ.

พงษ์ศักดิ์ แก้วเครือ ศศ.บ. (เกียรตินิยม), ร.ม.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

ISBN 978-974-18-5906-1

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเจริญ จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

สื่อการเรียนรู้ระดับ ม. ต้น-ม. ปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

• หนังสือเรียน (ศธ. อนุญาต) • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา ม. 1-3	รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 1-3	รศ.ธวัช พันโกลาส และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) เศรษฐศาสตร์ ม. 1-3	ดร.ขวัญนา สุขคร และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 1-3	รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) ภูมิศาสตร์ ม. 1-3	ศศ.สมมต สมบูรณ์ และคณะ
หนังสือเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม. 1-3	รศ.ธวัช พันโกลาส และคณะ
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) กฎหมายน่ารู้ ม. 1-3	ปรางค์สุวรรณ สักดิ์โสภณกุล
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) เศรษฐกิจพอเพียง ม. 1-3	ดร.พิชญ์ และกุสุมาวดี
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) โลกศึกษา ม. 1-3	รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) อาเซียนศึกษา ม. 1-3	ดร.พิชญ์ เพชรพัชรกุล และคณะ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา 1 ม. 4-6	รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา 2 ม. 4-6	รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา 3 ม. 4-6	รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6 เล่ม 1	รศ.ธวัช พันโกลาส และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6 เล่ม 2	รศ.ธวัช พันโกลาส และคณะ
หนังสือเรียน หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6	รศ.ธวัช พันโกลาส และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) เศรษฐศาสตร์ ม. 4-6	ดร.ขวัญนา สุขคร และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 1	รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 2	รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) ภูมิศาสตร์ ม. 4-6	ศศ.สมมต สมบูรณ์ และคณะ
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ม. 4-6	ปรางค์สุวรรณ สักดิ์โสภณกุล
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) เศรษฐกิจพอเพียง ม. 4-6	ดร.พิชญ์ และกุสุมาวดี
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) โลกศึกษา ม. 4-6	รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน ราชวิชาเพิ่มเติม • แบบฝึกทักษะ • แผนฯ (CD) อาเซียนศึกษา ม. 4-6	ดร.พิชญ์ เพชรพัชรกุล และคณะ

คำนำ

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม. 4-6 เล่ม 1 เล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด **Backward Design** ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ในเชิงบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การจัดทำคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมเล่มนี้ได้จัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครอบคลุมสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ภายในเล่มได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันที

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมเล่มนี้ นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผล ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ข้างขึ้นกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ และโครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียน แบ่งเป็นแผนย่อยรายชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู ประกอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ และความรู้เสริมสำหรับครู ซึ่งบันทึกลงในแผ่นซีดี (cd) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม. 4-6 เล่ม 1 เล่มนี้ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้	1
1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	2
2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้	5
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design	6
4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	17
5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดช่วงชั้นกับสาระการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้	19
6. โครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้	20
ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้	21
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สังคม	22
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	22
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1.....	23
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 โครงสร้างทางสังคม	26
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การจัดระเบียบทางสังคม	23
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การขัดเกลาทางสังคม	33
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ลักษณะสังคมไทย	36
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางสังคม	39
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	39
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	40
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม	43
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปัญหาทางสังคม	46
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม	49
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วัฒนธรรม	52
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	52
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	53
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 วัฒนธรรม	56
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 วัฒนธรรมไทย	59
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมสากล	63

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พลเมืองดี	67
ผังโน้ตค้นเป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	67
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	68
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การเป็นพลเมืองดี	70
ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู	74
ตอนที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้	75
ตอนที่ 3.2 โครงการและแฟ้มสะสมผลงาน	78
ตอนที่ 3.3 ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง	83
ตอนที่ 3.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้.....	85
ตอนที่ 3.5 แบบทดสอบปลายภาค/ปลายปี	98
ตอนที่ 3.6 ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมิน	115